

La gestació de Mútua Sabadellenca a partir del desembre de 1916

per Josep Torrella

Quan aquest número de QUADERN veurà la llum, farà pràcticament un mes d'haver-se complert setanta anys de la constitució de l'entitat que per antonomàsia anomenem "La Mútua", nascuda l'any 17 com a "Mútua Sabadellenca d'Accidents del Treball". Vaig parlar d'aquesta efemèrides en el diari local, el 25 de novembre, i ara vull evocar aquí una altra referència històrica de la mateixa institució; una referència ben desconeguda. Es tracta del 27 de desembre d'un any abans al de la constitució de l'entitat, el 1916, en què se n'incia el procés de gestació.

Òbviament, res no neix per generació espontània. Perquè pel novembre del 17 la Mútua pogués ser oficialment constituïda, calia que prèviament se n'hagués parlat, que s'hagués elaborat un projecte, en forma d'Estatuts, i fins i tot que s'hagués complimentat el requisit legal de sotmetre aquests Estatuts a l'aprovació de la superioritat governativa.

Va ser, doncs, el 27 de desembre del 1916, ara fa exactament setanta-un anys, que se celebrà a l'Ajuntament una reunió informal convocada per l'alcalde -Andreu Camps, d'ideologia liberal-, amb uns quants industrials que en principi es mostraren interessants en la creació d'una entitat dedicada a assumir el compliment de la llei d'accidents del treball; compliment que fins aleshores venien prestant unes companyies asseguradores mogudes, com és natural, per motivacions estrictament econòmiques.

La reunió de l'alcaldia va ser profitosa. De resultes d'ella van reunir-se poc després les juntes de les entitats Gremi de Fabricants, Cambra de Comerç i d'Indústria, i Unió Industrial -entitat, aquesta, paral·lela al Gremi, que es dissolgué l'any 19- i es nomenà una comissió organitzadora per tal que dugés a terme l'estudi i la creació de la Mútua. Va presidir aquella Comissió Organitzadora Francesc Llonch Cañomeras, que ocupava la presidència del Gremi quan se celebrà la reunió a l'alcaldia i que, en constituir-se la Comissió encarregada d'endegar la creació de la Mútua, acabava de ser-ne rellevat. A més d'ell -de Francesc Llonch- formaven la Comissió Joan Grau Puig, Joaquim Montané Mestre i, en qualitat d'assessor tècnic, el lletrat Pere Pascual Salichs.

MÚTUA · SA ·
BADELLENCA ·
D'ACCIDENTS ·

DEL TREBALL
I DE MALALTIES
SABADELL

Marca realitzada per A. Vila Arrufat.

Onze mesos després, el novembre del 17 com hem dit al principi, va ser constituïda l'entitat i se'n nomenà el primer Consell d'Administració: president, Francesc Llonch Cañomeras; vice-president, Joan Grau Puig; tresorer, Santiago Molins Oliver; secretari, Joaquim Montané Mestre; vocals, Antoni Cusidó Cañellas i Josep Oller Draper. I es nomenà director mèdic el cirurgià Emili Moragas Ramírez i administrador el citat advocat Pere Pascual Salichs.

De bell antuvi la Mútua va utilitzar com a dispensari i com a oficina els consultoris particulars dels citats metge i advocat, que espontàniament els van oferir, i les reunions del Consell es feien a casa d'un o altre dels seus membres. Però a partir de gener del 19, un any després de la constitució, Mútua disposà de local propi, encara que en arrendament, al carrer de Gràcia, cantonada amb el d'Escola Pia. Escalonadament Mútua va establir els immobles -aquests ja en propietat- dels carrers de la Creueta i de l'Illa i la clínica Santa Fe al parc del Taulí. I, encara, llindant amb ella, inicià l'erecció d'un altre edifici que és avui Hospital de la ciutat en mans ja del Consorci Hospitalari.

La Mútua, que havia nascut limitada a l'assegurança d'accidents del treball, va estendre dos anys després la seva ac-

tivitat a l'assegurança de malalties; situació en la qual l'obrer es trobava totalment desemparat. És a dir que la Mútua sabadellenca, i també la seva homòloga terrassenca, van avançar-se més de vint anys a l'obligatorietat de l'assegurança de malalties. I, encara, quan va ser establerta a nivell estatal, la Mútua hagué de sostenir llargues batalles perquè li fos reconegut plenament el seu destacat paper precursor i perquè pogués continuar la funció asseguradora amb caràcter autònom i mantenint les peculiaritats amb què la indústria sabadellenca superava les prestacions legals.

Com totes les idees, la de creació de la Mútua no havia sorgit d'un grup d'homes, sinó d'un home concret, el qual la va transmetre a uns altres per tal que s'hi interessessin i pogués ser factible de dur-la a la pràctica. Aquest home, en el cas de la Mútua, va ser el citat cirurgià Emili Moragas Ramírez, nascut a Sabadell. Era jove, vint-i-set anys, i militant de Joventut Catalanista. Segons un text inèdit de Joan Llonch Salas -fill del primer president de la Mútua i president, ell també, després de la guerra civil- Moragas trobà al fogar sabadellenc de la Lliga Regionalista l'ambient idoni perquè fos escoltat en la seva idea, puix que els homes rectors de la Lliga en aquella època ocupaven els càrrecs de responsabilitat de la vida econòmic-social de Sabadell. El primer pas ferm va ser el de reconèixer l'alcalde per tal que amb la reunió celebrada a l'Ajuntament la iniciativa cobrés una major consistència ciutadana.

El mateix Moragas havia fet imprimir, poc abans de la reunió, uns impresos que distribuï als possibles industrials interessats, exposant la iniciativa. Per cert que aquells impresos contenien unes manifestacions, relatives a l'assistència traumatològica que es prestava a la localitat, que devien ser un xic dures puix que van inquietar els membres del Cos Mèdic Municipal, els quals les consideraren com una "campanya d'intrigues". Moragas va defensar-se en una carta oberta que li publicaren els tres diaris locals de l'època; carta de la qual sembla desprendre's que tot venia dels metges adscrits al servei de les companyies asseguradores, que se sentien afectats pel projecte de creació d'una Mútua local.

Imatge i paraula

foto de Josep Busoms
text de J.C.

Dr. Emili Moragas Ramirez.

Aquella picabaralla va ser el preludi d'un llarg procés d'antagonismes personals i polítics que havien d'acabar amb la dimissió del doctor Moragas en el càrrec de director de Mútua. D'altra banda, el paper de Moragas com a pare de la idea i com a promotor de la seva posada en pràctica va ser silenciada, no sabem si a consciència o inconscientment, en el text de la constitució de l'entitat; on ni tan sols consta la seva presència física. I aquest silenci podia àdhuc posar en quarentena la veracitat de la seva imatge promocional.

Emili Moragas Ramírez morí a Barcelona el primer d'abril del 1948. Tenia 58 anys. Dos anys després, el 3 d'abril, el periòdic "Sabadell", únic diari local, publicà una nota necrològica subscripta pel metge J. Argemí Sallarès, en la qual es parla del traspàs no sols com a fundador de la Mútua Sabadellenca sinó també de la Clínica de Nostra Senyora de la Salut. Segons el text del seu col·lega, el doctor Moragas, després d'haver cessat en el càrrec de la nostra Mútua, va crear i dirigir a Barcelona una Mútua Deportiva, primera d'Espanya en la seva modalitat. De fet, Moragas era molt afeccionat al futbol; ja en els anys de la seva residència a la nostra ciutat havia passat per la directiva del Centre d'Esports.

Amb ocasió dels setanta anys de la Mútua i, al mateix temps, del canvi estructural que s'opera en aquella institució pel fet de desprendre's dels seus establiments assistencials continuant, però, amb la seva funció asseguradora, s'està elaborant la biografia de l'entitat; una entitat que ha tingut la seva incidència en la vida sabadellenca del segle.

ANY NOU, VIDA VELLA...

Sóc un pobre vell. Un vell pobre i xacrat.
Sóc com un arbre erm, sense fulles i sense arrels...
Aquestes pedres tenen molt de temps i moltes coses per dir i mentir... Com jo. (I les que em callo...)
Aquesta portalada la he travessat manta vegades.
Un constant anar i retornar. És l'única porta que mai se m'ha tancat.
Em sento cansat. M'aclofo. Tot em pesa massa.
(El temps és pesat com les pedres).

Avui sento a la gent que diu: -"Any nou, vida nova".
Acoto el cap i em dic: Potser sí...